

tis sit opponere Caluino Augustinum, qui ex hoc ipso loco probat pium esse orare pro mortuis, in epist. 61. ad Dulcimum, li. 1. de moribus Ecclesie, cap. 23. & lib. de cura pro mortuis, cap. 1. Itaque tantum interest inter spiritum Augustini & Caluini, vt Augustinus, quia libros Machabæorum credit esse canonicos, inde colligat bonum esse orare pro mortuis. Caluinus quod existimet malum esse orare pro mortuis, inde deducat libros Machabæorum non esse canonicos. Ad illud autem quod obiicitur, respondeo, Iudam piè existimasse eos in articulo mortis dolorem de peccato suo coram Deo concepisisse, & misericordiam apud Dominum inuenisse, quod significat illa verba: *Quia considerabat quod hi, qui cum pietate dormitionem acceperant, optamam haberent repositam gratiam.*

SECUNDO obiicit Caluinus in Antidoto Concilij, non posse huius libri auctorem haberi canonicum, cum lib. 2. cap. vit. veniam petat erratorum. Adde quod cap. 2. ait: *Et nobis quidem ipsi, qui hoc opus breuiandi causa suscepimus, non facilem laborem, immò verò negotium plenum vigilarum, & sudoris assumpsimus.* Quibus verbis indicat se humano more hunc librum composuisse. Auctores enim verè sacri non ingenio, & labore suo, sed Spiritu sancto reuelante scriperunt, vt patet Hierem. 36. de Hieremia, qui tanta facilitate dictabat notario suo Baruch ea quæ Deus ei reuelabat, vt ex libro aliquo legere videretur.

RESPONDEO, Deum quidem esse auctorem omnium diuinarum Scripturarum, sed aliter tamen adesse solitum Prophetis, aliter aliis, præsertim historicis. Nam Prophetis reuelabat futura, & simul asisteat ne aliquid falsi admiscerent in scribendo, & ideo Prophete non alium habuerunt laborem, quam scribendi, vel dictandi: aliis aut scriptoribus Deus non semper reuelabat ea, quæ scripturi erant, sed excitabat, vt scriberent ea, quæ viderant, vel audierant, quorum recordabantur, & simul asisteat ne falsi aliquid scriberent: quæ asistentia non faciebat, ne laborarent in cogitando, & querendo quid & quomodo scripturi essent. Quare S. Lucas præfat. in Euangelium à se scriptum, testatur se assequutum omnia diligenter, quæ ad Euangelij scripturam pertinebant, idq; ab iis, qui ipsi audierant, & viderant, & ministri fuerant sermonis. Quod aut ad ventiam attinet, non petit veniam iste auctor errorum, quippe qui nulla esse sciebat; sed orationis minus polita; quemadmodum etiam B. Paulus se imperium sermone confitetur 2. Corinth. 11.

Obiectio TERTIA aliorum. 2. Machab. 1. dicitur: *Cum in Persidem captiui discerentur parues nostri:* at certum est non in Persidem, sed in Babylonem abductos fuisse Iudæos; non igitur veram historiam narrat auctor huius libri. Nonnulli valde laborant, vt ostendant quando in Persidem ducti fuerint Iudæi, sed existimo rem esse facillimam. Nam auctor huius libri Persidem

vocat non solum eam regionem, quæ propriè dicitur Persis, sed etiam alias finitimas; id patet ex lib. 1. Machab. cap. 6. vbi nunciatus, qui venit in Babylonem ad Antiochum, dicitur venisse ad eum in Persidem. Neque iste loquendi modus ab aliis scriptoribus alienus est, cum Chrysolostomus hom. 6. in Matth. dicat Iudæos ex captiuitate Persica liberatos.

Obiectio QUARTA, 2. Machab. 2. dicitur Hieremias, cum spoliaretur & incenderetur Hierusalem, & arcam fœderis in spelunca quadam montis Nebo; & dixisset, locum illum fore occultum, donec Deus iterum congregaret populum suum. At hic duo mendacia continentur. Vnum quod Hieremias illud fecerit; nam antequam vrbs à Chaldæis caperetur, Hieremias semper fuit in carcere, & erat inuisus penè omnibus in Hierusalem, vt habetur Hierem. 37. & 38. quocirca nec per se, nec per alios potuit id efficere: postquam autem capta est vrbs, Chaldæi omnia diripuerunt, vt habetur 4. Reg. vit. proinde non remanuit aliquid, quod Hieremias posset abscondere. Alterum mendacium est, quod iterum reuertentes à captiuitate essent arcam & tabernaculum habituri; non enim vnquam eam postea habuerunt.

RESPONDEO, potuisse illud optimè fieri, & ante spoliationem vrbs, & templi (vt Epiphanius sentit in vita Hieremias) & etiam postea, vt alij volunt. Ante quidem; non tempore Sedechiæ, sed Ioachim. Ter enim Nabuchodonosor venit in Iudæam, & abduxit inde captiuum regem & populum: Primùm tempore Ioachim, vt habetur 2. Paralipom. vltimo. Secundò, tempore Ioachim, vt habetur 4. Reg. 24. & tertio, tempore Sedechiæ 4. Reg. 25. Tametsi aut tempore Sedechiæ Hieremias fuerit ferè semper in carcere, & omnibus inuisus: tamen tempore Ioachim liber erat, & magnæ auctoritatis, ita vt credibile sit, ad eius persuasionem Ioachim sponte se tradidisse Regi Babylonis. Constat enim Hieremiam hoc iussisse, Hierem. 27. & simul constat Ioachim id fecisse, Hierem. 29. potuit igitur Rege consentiente arcam, & tabernaculum asportare. potuit etiam posteaquam ciuitas capta est: nam Hieremias à Nabuchodonosor maximi fiebat, vt patet Hierem. 39. Non fuisse autem à militibus diripientibus vrbs Hierosolymam, ablatam arcam, aut tabernaculum, satis patet ex Hier. 52. vbi enumerantur omnia, quæ ex templo Domini Chaldæi abstulerunt, vsq; ad phialas & mortariola; & arca ac tabernaculi nulla mentio fit. Neq; verò alterum est mendacium, quod rursum arca inuenienda esset, quando iterum congregaretur populus. Nam non loquebatur Hieremias de illa congregatione, quæ fuit tempore Cyri; sed vel de tempore nouissimo, quod proximè diem iudicij præcedet, vt vult Epiphanius in vita Hieremias; vel mysticè intelligendam est, arcam apparituram, id est, Christum